

RÄTTEN

Rådsmannen Anders Lillienau, ordförande, tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Mikael Lif och Agneta Melin

PROTOKOLLFÖRARE

Beredningsjuristen Maria Karlsson

PARTER

Svensk Kärnbränslehantering AB
Box 250
101 24 Stockholm

Ombud: Advokat Per Molander
Box 1711
111 87 Stockholm

Ombud: Advokat Martin Johansson
Box 4291
203 14 Malmö

ÖVRIGA NÄRVARANDE

Se bilaga 1 och 2

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall; nu fråga om tillstånd avseende Centralt mellanlager för använt kärnbränsle i Oskarshamns kommun

---

Huvudförhandling tisdagen den 24 maj 2022

Ordföranden presenterar rätten och redogör för syftet med förhandlingen. De närvarande antecknas, **bilaga 1**.

Länsstyrelsen i Kalmar län lämnar in fullmakt, aktbilaga 918.

Ordföranden konstaterar att det inte föreligger hinder mot att genomföra huvudförhandlingen och redogör kortfattat för tidigare prövning samt målets handläggning.

Förhandlingen följer i huvudsak förhandlingsordningen, se aktbilaga 901.

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) framställer sina yrkanden i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 919](#).

Strålsäkerhetsmyndigheten uppger att de inte har några synpunkter utan avser att kommentera det utredningsvillkor som SKB föreslagit senare under förhandlingen.

Oskarshamns kommun uppger att kommunen tillstyrker att tillstånd lämnas enligt SKB:s yrkande. Kommunen har inte några invändningar mot att deldom ges eller att verkställighetsförordnande lämnas.

Länsstyrelsen i Kalmar län uppger att länsstyrelsen anser att deldom kan meddelas utifrån SKB:s yrkanden. Det behöver dock villkoras att tillsynsmyndigheter ska meddelas när tillståndet tas i anspråk. Länsstyrelsen anser vidare att det finns skäl att meddela verkställighetsförordnande.

Johan Swahn, företrädare för Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG), Jordens Vänner och Naturskyddsföreningen, uppger att föreningarna tillstyrker ansökan. Han delar ut ett dokument med synpunkter till de närvarande, [aktbilaga 920](#), och redogör för dokumentet.

SKB redovisar sitt uppdrag i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 921](#).

SKB redogör för ansökans avgränsning till följd av regeringens delbeslut i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 922](#).

SKB redogör för den planerade utökningen av mellanlagring av använt kärnbränsle i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 923](#).

Oskarshamns kommun lämnar in en komplettering till tidigare inlämnad fullmakt, [aktbilaga 924](#).

Strålsäkerhetsmyndigheten anför bl.a. följande. SKB lämnade i december 2021 in en ansökan om godkännande av en preliminär säkerhetsredovisning (PSAR). Ett godkännande av en PSAR utgör det första villkoret för tillstånd enligt kärntekniklagen och den stegvisa prövningen. Den inlämnade redovisningen innehåller inte några tillkommande reservsystem för kylning eller spädmatning eller några andra system med motsvarande funktioner. Strålsäkerhetsmyndigheten har prövat den version av PSAR som SKB har gett in och beslutade den 20 maj 2022 att inte godkänna redovisningen.

Britta Kahanpää, som företräder Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen, frågar om behovet av filter vad gäller utsläpp till luft och om skydd om byggnaderna skulle träffas av missiler.

Roland von Malmberg, vice ordförande i Milkas – Miljörelsens avfallssektariat och ledamot i styrelsen för Folkkampanjen mot Kärnkraft, frågar om hur kylning kan garanteras efter en stor solstorm.

SKB redogör för miljökonsekvenser och förslag till villkor för kemikalier och avfall samt buller i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 925](#).

SKB redogör för resteffektkylning och dess koppling till utökad mellanlagring i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 926](#).

SKB uppger på fråga från ordföranden bl.a. följande. Genom regeringens uppdelning av prövningen blev det aktuellt för SKB att titta på frågan om resteffektkylning helt fristående från inkapslingsanläggningen. SKB ser att frågan skulle kunna hanteras och lösas genom kärntekniklagens regelverk. Om domstolen anser att frågan ska regleras i tillstånd enligt miljöbalken så saknas idag underlag för att besluta om villkor. Därför behövs en prövotid som skulle kunna harmonisera med det fortsatta arbetet som ska hanteras enligt kärntekniklagen.

Strålsäkerhetsmyndigheten uppger att om skyddsåtgärder inte vidtas är anläggningen inte strålsäker.

Länsstyrelsen Kalmar län uppger bl.a. följande. Funktionen att säkerställa att man har låga utsläpp ska finnas i tillståndet genom det allmänna villkoret. Själva tekniken ska hanteras under kärntekniklagen. Vid miljöbalksprövningen finns det inte skäl att skjuta upp frågan. I detalj, vad gäller den tekniska biten, ska frågan hänskjutas till prövningen enligt kärntekniklagen.

Johan Swahn anför bl.a. följande. Det är nu fråga om ett nytt grundtillstånd och bästa möjliga kylning ska omfattas av ett sådant tillstånd. Det är bra att kylfrågorna hanteras i den här prövningen och miljöbalksprövningen får gärna innehålla villkor om detta.

Britta Kahanpää uppger bl.a. följande. Miljösäkerhet hör till miljöbalken och måste behandlas i domstolen. För tillstånd måste det finnas två separata vattenkylsystem som båda måste vara bombsäkrade.

SKB redogör för frågan om ekonomisk säkerhet i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 927](#).

SKB redogör för temperatur på utgående kylvatten i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 928](#).

SKB redogör för utgångspunkter för villkorsprövningen i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 929](#).

SKB uppger som svar på fråga från Strålsäkerhetsmyndigheten att det kommande tillståndet för inkapslingsanläggningen (Clink) ska ersätta tillståndet för mellanlagring (Clab). Tillståndet för Clink ska omfatta allt i prövningen och även den utökade lagringen ska ingå.

Oskarshamns kommun anför bl.a. följande. Vad gäller regeringens tillåtlighetsvillkor och frågan om informationsmöten så delar kommunen SKB:s uppfattning och anser inte att det finns anledning att reglera genomförandet av informationsmöten närmare. Kommunen har inte några synpunkter på det allmänna villkoret eller på de särskilda villkoren 1–6. När det gäller frågan om villkor för dagvattenhanteringen kan frågan anstå till utbyggnaden av Clink eftersom det inte sker några förändringar, men kommunen överlämnar till domstolen att avgöra om det krävs bemyndiganden eller prövotid i frågan. När det gäller frågan om reservkylsystem anser kommunen att eftersom det är oklart om de utredningar SKB avser att göra kan ha någon bäring på frågor kopplade till miljöbalken kan det vara bra att skjuta upp frågan på prövotid inom ramen för det här målet.

Länsstyrelsen i Kalmar län tillstyrker de av SKB föreslagna villkoren 1–6. När det gäller ytterligare säkerhetshöjande åtgärder är den frågan tillräckligt reglerad genom det allmänna villkoret och kan preciseras ytterligare vid prövningen enligt kärntekniklagen. Länsstyrelsen anser inte att frågan behöver skjutas upp för att fastställa specifika villkor. I fråga om dagvatten så sker den stora förändringen i och med Clink och frågan ska därför hanteras i samband med den prövningen. Länsstyrelsen tillstyrker SKB:s förstahandsyrkande att frågan delegeras om det skulle uppstå behov av åtgärder. Länsstyrelsen anser att varken frågan om ekonomisk säkerhet eller frågan om temperatur i kylvattnet behöver omfattas av prövotid i det här målet.

Johan Swahn anför bl.a. följande. Ett bättre kylsystem ska ingå som villkor för tillståndet och ett prövotidsförfarande är lämpligt för genomförandet av det förbättrade kylsystemet.

Simon Wakter, som företräder Kvalitativ Kärnavfallsinformation, Women In Nuclear, Sveriges Kärntekniska Sällskap och Svenska Ekomodernisterna, anför bl.a. följande. Reservkylningen borde hanteras i miljöbalksprövningen eftersom det inte ger några ökade effekter på miljön. Detaljerna ska dock hanteras av Strålsäkerhetsmyndigheten inom ramen för kärntekniklagen.

Strålsäkerhetsmyndigheten anför bl.a. följande. Den aktuella prövningen omfattar ett grundtillstånd som ska stå på egna ben. Det finns planer på Clink, men det kan bli så att aktuellt tillstånd består under längre tid. Kylfrågan är helt kopplad till den utökade lagringen i Clab. Skälet till att Strålsäkerhetsmyndigheten inte godtog PSAR var att i den fanns bara befintliga åtgärder och inte någon av de åtgärder som SKB har redovisat på bild 9 i presentationen om resteffektkylning (aktbilaga 926).

Dagens huvudförhandling som pågått kl. 13:30–18:45, med paus 15:00–15:20, 16:40–16:50 och 18:20–18:30, avslutas.

Huvudförhandling onsdagen den 25 maj 2022

De närvarande antecknas, **bilaga 2**.

SKB uppger följande på fråga från ordföranden. Det kommer att finnas ekonomisk säkerhet om dagvattendamm behöver återställas. Alla kostnader som är hänförliga till omhändertagande av restprodukter ska finansieras av kärnavfallsfondens medel. Alla åtgärder i samband med avveckling av anläggningar i systemet för slutförvaret finansieras i sin helhet av fonden under förutsättning att åtgärderna finns upptagna i kostnadsberäkningen. Enligt SKB:s uppfattning omfattas en återställning av dagvattendamm redan idag men om det skulle krävas finns möjlighet förtydliga detta eftersom kostnadsberäkning ges in vart tredje år. Underlag för att återställa anläggningen Clab är inte specificerat på detaljnivå idag, men en uppskattning av återställningskostnaden finns och är väl tilltagen. Meningen är att det ska finnas medel för alla avvecklingsåtgärder.

SKB besvarar frågor som ställdes under gårdagen och uppger bl.a. följande. Det finns filter för utgående luft på vissa ställen i anläggningen, t.ex. där avfall hanteras torrt. Ädelgasen Krypton 85 kan inte filtreras med konventionella filter och kommer släppas ut om en skada sker. Krypton 85 har dock liten påverkan på människor och miljö. Anläggningen har vidare låga utsläpp av aerosoler, dvs. små vattendroppar som kan följa med i luften.

Clab konstruerades under kalla kriget och har enligt det ursprungliga tillståndet uppförts för att klara krig och sabotage.

I säkerhetsanalysen ingår frågan om solstorm som en störning för elektromagnetisk strålning.

SKB redogör för justering av det allmänna villkoret och vad som tolkas in i det och om prøvotid för villkor om ytterligare säkerhetshöjande åtgärder i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 927](#).

SKB klargör från gårdagens presentation om utgångspunkter för villkorsprövningen (aktbilaga 929) att SKB:s yrkande i första hand vad gäller dagvatten är att hanteringen ska omfattas av det allmänna villkoret. Om domstolen anser att frågan ska regleras genom ett särskilt villkor föreslår SKB i första hand ett bemyndigande och i andra hand en prøvotid.

Länsstyrelsen i Kalmar län anger bl.a. följande. Länsstyrelsen anser att frågan om dagvatten kan hanteras genom tillsynsbestämmelser. Det är vad länsstyrelsen föredrar, men länsstyrelsen har ingenting emot att delegation föreskrivs.

SKB redogör för underlag och avgränsningar av vattenverksamhet i enlighet med inlämnad presentation, [aktbilaga 928](#).

Strålsäkerhetsmyndigheten anför bl.a. följande. När det gäller SKB:s förslag om prøvotid för ytterligare säkerhetshöjande åtgärder bör utredningsvillkoret också omfatta reservspädmatning och skydd mot yttre händelser. Det bör vidare framgå att flera olika alternativ ska utredas och att det är de åtgärder som behöver vidtas som ska utredas, inte de som är befogade att vidta. Strålsäkerhetsmyndigheten anser att det är svårt att uttala sig om den föreslagna tiden om två år i dagsläget.

Oskarshamns kommun uppger bl.a. följande. Kommunen ställer sig positiv till det utvecklade förslaget vad gäller prøvotid.

Länsstyrelsen i Kalmar län anger bl.a. följande. Förslaget på provotid ser bra ut. Länsstyrelsen har inte någonting specifikt emot provotiden.

Britta Kahanpää anför bl.a. följande. Hon yrkar att det ska finnas två skilda säkerhetssystem. SKB ska använda bästa och säkraste metoden. Det borde vara överkomligt att ha två skilda system. Det går inte att vänta på att Clink byggs eftersom man inte vet när den kan bli av. Två separata vattensystem behöver finnas nu och det borde ingå i prövningen.

SKB uppger bl.a. följande. SKB har vid presentation under gårdagen angett fyra olika spår som kommer att undersökas vidare. SKB är dock öppna för att titta på andra möjliga åtgärder och vill åstadkomma ett brett utredningsuppdrag för att få en anläggning med förbättrad strålsäkerhet. Domstolen prövar bara resteffektfrågan eftersom den kan komma att ha olika miljöpåverkan, påverkan på resurshushållning m.m. Tanken är inte att ha en provotidsredovisning där domstolen föreskriver strålsäkerhetsvillkor, men lösningen kan ha påverkan på utsläpp m.m.

När det gäller energihushållning är det ett ständigt pågående arbete i verksamheten och SKB har ett program för energihushållning med redovisning vart fjärde år eftersom SKB uppfyller lagen om energikartläggning i stora bolag. Clab återvinner energi idag och värmer upp inkommande luft med återvunnen värme från bassängerna. Om ytterligare energi ska återvinnas behöver det utredas. När nya byggnader uppförs kommer återvinning av restvärme att ingå. SKB föreslår att frågan om energihushållning lämnas oreglerad och hanteras genom tillsynsbestämmelser. Tillsynsmyndigheten kan då gå in med krav.

Strålsäkerhetsmyndigheten uppger att de är nöjda med de svar SKB har lämnat och delar SKB:s syn på den övergripande processen.

Ordföranden redovisar skriftliga yttranden.

Parterna slutför sin talan.

Britta Kahanpää gör i samband med att hon slutför talan följande tillägg till tidigare framställda yrkanden. Föreningen yrkar för det första att SKB använder den bästa och säkraste metoden att mellanlagra kärnbränsle som ger minsta utsläpp till vatten i normaldrift och vid katastrofer. För det andra yrkar föreningen att torrt förvar byggs på säkrare plats där dödliga utsläpp blir mindre till luft och vatten och klarar katastrofer bättre. För det tredje yrkar föreningen att SKB bygger två oberoende system för kylning nu. För det fjärde yrkar föreningen att Clab jordbävningssäkras och bombssäkras nu.

Dagens förhandling, som pågick kl. 09:00–11:30, med paus 10:05–10:10 och 10:45–11:05, förklaras avslutad. Parterna underrättas om att dom kommer att meddelas genom att hållas tillgänglig på domstolens kansli och skickas per e-post till parterna den 13 juli 2022 kl. 13:00.

Vid enskild överläggning beslutar domstolen dom.

Maria Karlsson

Protokollet uppvisat/

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

NÄRVAROLISTA
2022-05-24

Mål nr M 1333-11

SKRIV TYDLIGT

Närvarande	Titel	Företrädare/Fastighet
Besipanda Råme - Petersen	Byråsjurist	SKB
Martin Johansson	Advokat	SKB
PETER Olsson	Enhetschef	SKB
Emma Brätholtz	Hållbarhetschef	SKB
Kelen Segerstedt	Miljökonst	SKB
Per Molander	Advokat	SKB
Johan Dushit	VD	SKB
Johan Turesson	Enhetschef	SKB
ANNIKA MAMME	PROJEKT ADMIN	SKB
Simon Peers	Kommunikatör	SKB
Simon Hoff	Presschef	SKB
Anna Porelius	Kommunikationschef	SKB
Magnus Sahlin	Projektledare	SKB
Caroline Perström	Advokat	SKB
Lina Nilsson	Sakexpert	SKB
Maria Anderot	Amnesexpert	SKB
Thomas Rosengren	Civ. ing	SKB
Gabriella Hammarskjöld	Consent manager	Vattenfall
Simon Wikner	Sakexpert	KKI, Kvalitet
		Karneholms Kärnkraftsreaktion (Women In Nuclear, W.N Sveriges Kärnkrafts sällskap, SKS Svenska Ekomodernisterna)

SKRIV TYDLIGT

Närvarande	Titel	Företrädare/Fastighet
Anna Rolf (medkommy via fn)	Verksjurist	SSM
Kim Eklövsson	Tf. sekretärschef	SSM
Anna Haraldsson	Tf. chefsjurist	SSM
Anna Edberg-Antansson	Verksjurist	SSM
Elisabet Höge	Utredare	SSM
Anders Wickburt	Utredare	SSM
Malin Wikström	advokat, om tv	Östhammars kommun
Rolf Persson	Projektsamordnare	Östhammars kommun
Alexandra Karlsson	Miljöskyddsombud	Kämsjö kommun
Lotta Bohman	-	-
Eva Kesterberg	-	-
Johan Swahn	Kanslichef MKB	Miljöskyddsföreningen
	Miljöorganisationernas kärntillsynsring	Jordens Vänner, MKB
Magnus Degerman	Kommunikatör	Östhammars kommun
Anna Berggren	Utredare	Östhammars kommun
Frida Andersson	bolagsjurist	Sydskraft AB
Lina Nilsson	Amnesexpert	SKB
Maria Anderst	Amnesexpert	SKB
Tonika Kakaupää		Folkkampanjen mot Kärnkraft- Kämlagen
ROLAND von MALMBORG, v ORDFÖRANDE MILKAS, MILJÖREKLENS KÄMNAVALLS SEKRETARIAT ROLAND.VONMALMBORG@MILKAS.SE 0730-224355		

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

NÄRVAROLISTA
2022-05-25

Mål nr M 1333-11

SKRIV TYDLIGT

Närvarande	Titel	Företrädare/Fastighet
Bonjamin Rönne-Petersen	Belagsjurist	SKB
Martin Johansson	Advokat	SKB
PETER OLSSON	Enhetschef	SKB
Maria Anderst	Strålskydds ingång	SKB
Zinna Brätholte	Hållbarhetschef	SKB
Per Molander	Advokat	SKB
Johan Turesson	Enhetschef	SKB
Tommi Rosegren	Expert	SKB
ANNIKA MAUMER	PROJEKT ADMIN	SKB
Simon Hoff	Drätschef	SKB
Helén Segerstedt	Miljökonstul	SKB
Anna Torelov	Kommunikationschef	SKB
Hagner Sahlin	Projektleddare	SKB
Lind Nilsson	Ämnesexpert	SKB
Jenny Rees	Kommunikatör	SKB
Gabriella Hammarhjell	Consent manager	VATTENTÄLL
Simon Wakker	Sakexpert	KKI, Kvalitativ Kontaktinformation Women in Nuclear, WiN Sveriges Kärntekniska Sällskap, SKS Svenska Ekonomistämman
Caroline Perlmåm	Advokat	SKB

SKRIV TYDLIGT

Närvarande	Titel	Företrädare/Fastighet
Anna Rolf (per tfn)	Verksjurist	SSM
Anna Edberg Andersson	Verksjurist	SSM
Kim Flotsson	Tl. sekreterarskudet	SSM
Elisabet Höge	Utredare	SSM
Andas Wiebult	Utredare	SSM
Malin Wikström	advokat, ombud	Osthammars kommun
Rolf Persson	Projekt samordnare	— " —
Lotta Bohman	miljöskyddshandläggare	dänsstyrelsen Kalmar
Eva Vesterberg	— " —	— " —
Britta Kahana på	Revisor	Folkkampanjen mot kärnkraft - Kärnan på
ROLAND VON MALMBERG	SAMORDFÖRANDE, MILKAS	Miljömyndigheten, Miljöskyddsförbundet
Johan Swahn	Kandichef, Miljöorganisationernas Kärnanfallgranskning (MK6)	Naturskyddsforeningen Julens Vänner, MK6
~~Eva~~		
Anna Buzyn	utredare	Östhammars kommun
Magnus Degerman	Kommunikatör	Östhammars kommun
Frida Andersson		
Lina Nilsson	ömswexpert	SKB
~~Jenny Lees~~		
Jenny Lees	kommunikatör	SKB
Gabriella Hammarstjöld	Content manager	Vattenfall